

Nof Zion (översatt Zions utsikt) är en nyupprättad bosättning i ockuperade östra Jerusalem. Bosättningen marknadsförs till amerikaner med texten "privata luxuösa bostadsområden, underbart vackra designade landskap, exklusiv konstruktion, lokal synagoga. Foto: activesfills.org

Tjänar Israel på ockupationen?

Frågan varför Israel ockuperar det palestinska området har olika svar beroende på vem man frågar. Den kanske vanligaste motiveringen är att ockupationen sker av "säkerhetsskäl" - men om det var så, varför bygger man då en mur långt in på palestinskt område och fler bosättningar samt expanderar redan etablerade sådana? Ett annat argument som vissa religiösa grupper framhåller är att gud gett judarna landet. Andra menar att det finns nationalistiska intressen av ett stor-Israel. Den viktigaste frågan att ställa är om Israel tjänar på ockupationen: är det egentligen logiskt och rationellt för Israel att ockupera det palestinska området?

Nyligen släppte Shir Hever som är ekonomisk forskare vid Alternative Information Centre, boken "*The Political Economy of Israel's Occupation*" (Pluto press, 2010). En bok som för första gången ger en samlad bild av ockupationens ekonomi och hjälper oss att söka svar på frågan om ockupationen är en ekonomisk vinst eller förlust för Israel.

Ämnets komplexitet tillsammans med det faktum att mycket av informationen är sekretessbelagd gör frågan svårare att besvara. Men det är oomtvistat att en av de största fördelarna för Israel har varit att de aldrig behövt ta ansvar för befolkningen på ockuperad mark eller för de palestinska flyktingarna. Det ansvar som en ockupationsmakt enligt internationell lag har för den ockuperade befolkningen, är en börda som det internationella samfundet frikännt Israel från. Ansvaret har övertagits av framför allt FN, liksom av en enorm internationell biståndsinsats. Hever menar att biståndet primärt gagnar den israeliska staten och inte bidrar till ett slut på förtrycket av den palestinska befolkningen.

Så länge den palestinska befolkningen med relativt små medel kunde kontrolleras, tjänade Israel otvetydigt på ockupationen. Från 1967 till den första Intifadans utbrott 1987 fick Israel tillgång till billig arbetskraft i form av låglönearbetande

palestinier som inte omfattades av vare sig sociala eller fackliga rättigheter på den israeliska arbetsmarknaden. Israel kunde också fritt utnyttja det palestinska områdets naturresurser, inklusive vattenkällor. Den privata sektorn kunde tjäna på den palestinska marknaden som översvämmades av israeliska lågkvalitetsvaror. Staten kunde ta in stora skatteintäkter från den ockuperade befolkningen och konfiskera landområden för bosättningar.

Efter det kalla krigets slut blev Israel tvunget att omvärdera sin politiska position. Detta bidrog till fredssamtalen som resulterade i Osloavtalet 1993. Detta kom att bli vändningen för den israeliska ekonomin, medan det blev en ekonomisk katastrof för det palestinska samhället. Israels anseende ökade och nya marknader öppnades runt om i världen samtidigt som det skedde en massiv internationell investering i den israeliska ekonomin. Turismen ökade kraftigt och Israel utökade kontrollen över den palestinska marknaden, som kom att utgöra Israels näst största exportmarknad efter USA.

De ekonomiska avtal som medföljde Osloavtalet skulle innebära ömsesidiga fördelar för båda parterna, men ledde till en dramatisk minskning av arbetsillfällena för palestinier i Israel, en av de palestinska samhällets viktigaste inkomstkällor.

Minskad rörelsefrihet och ökad kontroll från Israel, ökad konfiskering av mark och byggandet av nya israeliska bosättningar, ökad arbetslöshet, kollapsade fredsförhandlingar och dystra framtidsutsikter resulterade i den andra Intifadan. Den krävde tillsammans med bosättningsexpansionen mer omfattande militära insatser av Israel. Turismen drabbades och exporten till det ockuperade palestinska området rasade till hälften, mycket på grund av bojkotter som var en del av det palestinska civila motståndet. Denna period präglades av att kostnaderna för att upprätthålla ockupationen översteg dess vinster.

Den primära konsekvensen för den israeliska ekonomin var ökade sociala klyftor eftersom vissa sektorer kunde anpassa sig till våldseskaleringen medan andra förlorade. Den palestinska ekonomin kollapsade och samhället blev för första gången beroende av internationellt bistånd för att undvika en humanitär katastrof.

Detta bistånd blev en viktig inkomstkälla för Israel. Eftersom Israel kontrollerar de palestinska gränserna gäller tullfrihet enbart för israeliska produkter och palestinerna frångår möjligheterna både att producera och fritt importera. Detta gör att internationellt bistånd investeras i produkter och tjänster i Israel som sedan levereras färdiga till palestinerna. Biståndet reduceras ytterligare i ett komplext system där givarorganisationerna måste gå via israeliska banker, anlita israeliska speditörsföretag och betala avgifter för säkerhetsrelaterade kontroller. Shir Hever beräknar att ungefär hälften av det internationella biståndet till det ockuperade palestinska området går in i den israeliska ekonomin.

För Israel innebar också utvecklingen från att ha uppfattats som ett utsatt offer (David) i behov av stöd till en brutal militär- och ockupationsmakt (Goliat), ett behov av att återigen finna en ny politisk profil. Detta erbjöds i "kriget mot terrorismen" som följde angreppen mot World Trade Centre 2001. Israel påstod snabbt att de stod vid fronten till det globala kriget mot terrorn. För den israeliska industrin kom detta att innebära en boom. Privata säkerhetsföretag som producerade tjänster och varor testade i verkligheten (på den palestinska befolkningen) förmögen exploderade. Samtidigt har neoliberal reformer som inneburit omfattande nedskärningar av välfärden i det israeliska samhället kunnat undvika intern kritik på grund av yttre hot i form av Hezbollah, Hamas och Iran.

Det har lett till att Israel idag verkar vara en ekonomi på uppgång, en av de få i världen där finanskrisen inte haft nämnvärd effekt. Ett stort tillskott av utländsk valuta i form av biståndspengar, en exportmarknad vars tillväxt alltmer utgörs av "homeland security", omfattande internationellt stöd, liksom fortsatt obegränsade möjligheter till exploatering av de palestinska områdena, ger bilden av att Israel kan fortsätta ockupera, förtrycka och diskriminera palestinerna i det oändliga.

Exempel på BDS-kampanjer i år

H&M

När Hennes & Mauritz etablerade sig i Israel i år, startades en kampanj som blev en stor internationell framgång. Vi skrev bland annat brev till H&M-ledningen, hade en debattartikel i Aftonbladet och startade en blogg. Samtidigt ordnades fredliga demonstrationer utanför H&M-butiker med flygbladsutdelning och "modevisningar" där modellerna var klädda i militärkläder. Många sålde sina aktier i H&M som en protest. Kampanjen blev en viktig markering för svenska företag att det inte uppskattas att de etablerar sig i Israel så länge ockupationen pågår.

OECD

När Israel ansökte om medlemskap i OECD organiserades en global kampanj för att söka påverka länderna att rösta nej. Vi varnade bland annat för att Israel skulle

En så kallad flashmobaktion på Coop i Stockholm

Foto: Kim S Agudyo

Men det skymtas mörka moln på himlen. De positiva BNP-siffrorna utmanas av flera negativa faktorer. Det israeliska samhället står inför stora problem med snabbt växande samhällsklyftor (vart tredje israeliskt barn är idag fattigt) och ett stagnerande utbildningsväsen. Allt färre tjänstgör i den israeliska armén och unga känner allt mindre att de är skyldiga staten något. De växande palestinska och internationella kraven på rättvisa börjar också sätta sin prägel på den israeliska ekonomin.

Israel har inget förutom propaganda att sätta emot en växande folklig rörelse där demonstrationer, exponering och bojkotter står i fokus. Aktiviteter som de inte kan använda sin militära övermakt mot. Och i propagandakriget är Israel den svagare parten eftersom de inte längre kan dölja sina brott. Samtidigt kommer effekterna av bojkotter och desinvesteringar leda till att det israeliska näringslivet utövar politisk påtryckning utifrån sina vinstintressen. Det kanske viktigaste är att det internationella civilsamhällets solidaritet gentemot det palestinska folkliga motståndet ger det legitimitet och styrka nog att hålla ut inför det israeliska systematiserade förtrycket. För oss här i Sverige är det dags att ta ställning till det svenska stödet till Israel. Är vi beredda att trots allt vi känner till om Israels brott fortsätta stödja landet ekonomiskt, kulturellt och akademiskt. Om svaret är nej, är det dags att kräva förändring.

Jonatan Stanczak, Johanna Wallin

utnyttja medlemskapet för att legitimera ockupationen. Så skedde också snart efter medlemskapet beviljats när OECDs turistkonferens hölls i Jerusalem. Efter intensiva kampanjer drog sig flera länder ur konferensen, däribland Sverige.

IKEA

I juni avslöjade Sveriges Radio att IKEA i Israel levererar varor till Västbanken, men bara till de illegala bosättningarna. På samma IKEA hänger dessutom en karta där de palestinska områdena inte finns med. En kampanj pågår för att få IKEA att upphöra med detta. Vi har skrivit brev till IKEA och haft flygbladsutdelningar utanför varuhus för att göra folk uppmärksamma på detta. Allt kampanjmaterial finns samlat på <http://bdsikea.wordpress.com>. Vi kommer att fortsätta kampanjen tills leveranserna till bosättningarna upphör! Hör av dig till PGS för mer info om du vill vara med.